Hikmet dilinin işaretleri

“Has” rumuzlu okuyucumuz: “Varlıkların hikmet yönüyle Allah’ın varlığına olan işaretlerinden bahseder misiniz?”

Zerrelerden kürelere bütün kâinatta sayısız hikmet ve fayda ön plândadır. Hikmetsiz, faydasız, boş, anlamsız, gayesiz, hedefsiz hiçbir şey yaratılmamıştır. Tek bir zerrede bile amaçsızlık, savurganlık, rast gelelik ve tesadüf söz konusu değildir. Sayısız hikmetler, gayeler ve faydalarla meydana çıkan varlıkların akıllı, şuurlu, bilinçli ve kavrayış sahibi olduklarını iddia etmek ise mümkün değildir. Öyleyse sınırsız ilim ve sonsuz hikmet sahibi bir Yaratıcı’nın varlığını ve bütün bu hikmetleri gözettiğini düşünmek akla en uygun olanıdır. Fizik, Kimya, Biyoloji, Ekoloji, Jeoloji, Tıp, Astronomi gibi bütün pozitif ilimler yerlerden göklere her şeyde gözetilen sayısız hikmetleri gözler önüne sermektedirler.

Cenâb-ı Hak sonsuz hikmet ve ilim Sahibidir. Kâinatta boş ve abes hiçbir şey yaratmamıştır. Cenâb-ı Hak her şeyi yerli yerince, olması gereken gibi, olabilecek ihtimallerin en makulü ve en hikmetlisi ölçüsünde yaratmıştır.

Cenâb-ı Hakk’ın hikmet sıfatının ve Hakîm isminin bütün kâinatı kuşattığını kaydeden 1 Said Nursî, kâinatın her bir bölümünün bir büyük kitap mahiyeti taşıdığını, bu kitabın her harfinin yüzer kelime, her kelimesinin yüzer satır, her satırının binler bab, her babının da binler küçük kitap hükmünde bilgiler ve hikmetler sakladığını beyan ediyor.2 Bedîüzzaman’a göre, bütün mahlûkatta eşsiz bir hikmet eli işlemektedir. Meselâ insanın hafıza kuvveti binler hikmetlerle tanzim edilmiş, hem bütün mazisi, hem âlemin olayları hafıza içine yazılarak bir kütüphane hükmüne getirilmiş; Haşirdeki muhakeme için amel defterine bir belge hüviyetinde ezelî hikmet tarafından tanzim edilmiştir.3 Şuursuz varlıkların binler hikmet içinde işler görmesi, Hakîm-i Alîm olan Allah’ın hükmü ve emri nedeniyledir.4

Said Nursî’ye göre, bir çiçeğin ince ve derin programını küçücük tohumunda derc etmek, büyük bir ağacın amel sayfasını, hayatının özetini, küçücük bir çekirdekte manevî kader kalemiyle yazmak, ancak sonsuz bir hikmet kalemiyle mümkündür. Her şeyin yaratılışında sonsuz derece güzel san’atların hâkim olması, her şeyin ancak sonsuz derece Hakîm olan bir Sâniin nakşı olduğunu gösterir.5

Bedîüzzaman’a göre, hava âlemi Allah’ın bir hikmet sahifesidir. Bu tecellî ile bir tek

hava zerresi birden çok işleri, karıştırmadan, tam bir başarı ile, eksiksiz bir şekilde yürütür.6 Mahlûkat da kendi yüzlerinde nakışları okunan sayısız ilim ve hikmet ile Allah'ı intizamlı ve hikmetli azasıyla okutuyor.7

Bedîüzzaman'a göre şu kâinat kitabının bir sahifesi bu yeryüzüdür; bir satırı bir bahçedir; bir kelimesi, bir ağaçtır. Cenâb-ı Hak her bir mahlûkuyla insana Kendisini tanıttırmak ve sevdirmek istemektedir. O'nun Kendisini tanıttırmasına karşı insan O'nu imanla tanımalı; sevdirmesine mukabil, ibadetiyle kendini O'na sevdirmelidir.8 Bu kâinat sarayının her bir zerresine yüzer hikmet takan ve yüzer vazife yükleyen, hatta her bir ağaca meyveleri adedince hikmetler ve çiçekleri adedince görevler veren Allah'ın, Kıyameti ve Haşri getirmesi, had ve hesaba gelmeyen hikmetlerin bir gereğidir.9

Bedîüzzaman'a göre, bütün mahlûkatta görünen güzel san'atlar, intizamlar, ihtimamlar, her şeyde takip edilen faydalar ve hikmetler; kâinatı kudret elinde bulunduran Cenâb-ı Allah'ın pek büyük ve pek kuşatıcı bir hikmetle iş yaptığına delildir.

DİPNOTLAR:

1- Şuâlar, s. 37,

2- Şuâlar, s. 72,

3- Şuâlar, s. 192,

4- Sözler, s. 65,

5- Sözler, s. 68,

6- Sözler, s. 148, 149,

7- Sözler, s. 575,

8- Lem'alar, s. 306,

9- Lem'alar, s. 309,

10- Mesnevî-i Nûriye, s. 36.